

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

sifte Kaparen. Detta medtager wid sin hitkomst alla til Nordsjön ämnada, och här i Sundet församlade Swenska Handels-Skepp. Utomdes Fal en Fregat löpa till Fläckerön, och derifrån ledsaga de Swenska Skeppen, som ifrån Norrta Hamnar dit förfoga sig hwarom Kongl. Agenten Krüger låtet bref afgå till wederbörliga orter.

Christinaehamn. På Fastings-Marknaden härstädes är Järnet försäldt i år för 26 Dal. Skeppunder: och en del, nämligen det Arwidandersta, kostade, som berättas, 27 Daler.

Jag har läst i desse dar någon dumhet, skrifwen af en, som wil hållas för Karl, och kallar sig Calypso. Hela Werlden wet, hwad Calypso war för en H.

Små Kyrko-Tidningar.

I förra Wekan äro uti Swenska Församlingar födde i Gossö och i Slickobarn; Wigde Negittens Jälskären, Herr Carl Didrich Engelhardt, och Jungfru Anna Justina Ris (a); Tummebindaren, Mäster Erasmus Westerdahl, och Enkan Brita Böcker; äfwen Klamparen, Peter Lundborg, och Pigan Elisabet Ericas dotter: Begrafne Grosshandlaren, Herr Christian Arwidsons Fru, Christina Ievina Ström; äfwen Järndragaren, Märten Märtenson Lundgren, samt Handfemalare-Gesällen, Abraham Lundborg.

I Nyta Församlingen Wigde Cattum = Fryskären Joh. Christoph Gerlach, och Enkan Annika Hoffmann.

I Kronhus-Församlingen föddt i barn; Döde 2 Dragoner, samt affledade Soldaterna, Joh. Berggren och Anders Fiskare, äfwen Handlangare = Enkan, Maria Löfgren.

(a) Härdfwer är följande tanke upstigen hos en god Wän. Pharmaca det Medicus; Virgo dabit optima vinum, Aera miser dives; sed bona cuncta Deus.

**Götheborgska
Magasinet.**

den 2 April 1759.

Stads-Nyheter.

Följer, som en liten Estergård af Historien om Eille-fisket, et ord om Götheborgska Hwal- och Skäl-fångsten. Werket ligger i sin linda: beskrifningen måtte ju passas derefter.

År 1755 hafwa Handelsmännen, Herrar Niclas och Harder Marsen, härstädes, jämte flere förente, sökt och erhållt Kongl. Maj:ts nådiga Privilegium på Hwalfiske-fänge under Grönland, och samma år dicsändt et i Hamburg upköpt Hufare-Skepp af 140 laster, Fiskaren kallat, hwilket om hösten lyckeligen återkommet med 5 Fiskar af högsta Orden. Någon af Interessenterne fagnade sig storligen öfwer en så oförmodad lycka; men förjåtrades af andre, at wid Grönland och i röda hafwet har mången druknat i konsten. Året derpå utgjorde et flytande Troll hela Ladningen, och de sednare bägge somrar war fångsten aldeles ingen. Af de 5 förste Hwalfiskar föllo 216 1/2 Tunnor Tran, och Fiskeben til 217 lispund: af det sista Spöket wankade 95 Tunnor Essence af Späck, och 94 beniga lispund.

Efter et nytt erhållt Privilegium, af den 30 Junii år 1756, på fart til Strat-Davids, och på Robbenfageri, har Sällskapet til sistnämnda Fänge nytjat

en Holländsk Hufare, kallad Geddan, 50 Låster fiske hwilken fångat wid Grönland år 1756 Skålar 1620 år 57 dito 1120, och år 58 hela 1730 stycken: efter hwar åka 4470 Sjöhundar man undfådt et lika antal Skålfisk, och ej mindre än 412 Tunnor ren och klarad Tran. Ingen Strat-Davids-Farare är ännu härifrån utrustad: Fonden består likwäl af 100 Låster, som utgöra 1 Tunna guld.

Til upmuntran för Compagniet, har Kongl. Majestet förunnat Swenska Friheten för oswammånnda Skepp, ånsökt at de blifwot på andra orter begärd; och derjämte tillagt hwart och et Hwal-fiske Skepp et Praemium af 20 Dal. på låsten, utom 10 Dal. för hwar Tunna kokad Tran, och en lika summa för hwart tispund Hwal-fiskeben. Denna belöning öfkes til en tredjedel för Strat-Davids-Farare. De öfriga utan lemnas til Interessenternes eget fria wal, at med Fartygens återkomst ifrån Robbenlageri, njuta praemier antingen efter låstetalet på Fartygen, eller efter hvar hwal-fiskeben: upmuntringar, aldeles lika dem, som bestås för Hwal-fiske-tranen. Undteligen får Compagniet för et Dussen Skålfisk 2 Dal. af det allmänna, såsom förlön, eller nådig tack för beswäret.

Om Compagniet wunnet, eller förlorat, kan jag hwarken gissa eller uträkna: ty priset och kostnaden är för mig lika hemligheter. Om 1 Tunna Tran säljes i större partier til 50 Daler, har Säljkapet af Hwal-fiske-tran, och musten, som faller utaf Skålar, tillkomman 845 Tunnor, erhållet 42250, och i praemier 3380 Dal. S:mt, utom 3000 Dal. efter låstetalet för Geddan, och 11200 för Fiskaren, när lönen sammanräknas för alla resorna. Deputan säljas 311 tispund Hwal-fiske-

fiskeben, efter 40 Dal. pundet, til 12440 Dal., hwar til komma 1244 Dal. i praemier. Anteligen gälla 4470 Skålfisk åtminstone 6705 Dal., och när 744 Dal. i praemier fröna de sistnämnda, blifwer summan af hela försälgningen med Arswode och Ranta, 80959 Dal. S:mt. Låt nu det större Skeppet, eller Fiska-ren, kosta 20000 Dal., och Geddan 8000, i fall at de waret ej aldeles nya; låt Holstenare införskrifwas; låt dryga Hyror betalas för 3 til 4 år; låt Tranen kofas och utskippas; låt andra kostnader föras til råkning; och se til sedermera, om Förlaget räntat 12 af hundralet för hwar resa, eller 12000 Dal. årligen.

Afhandling om Skålen och Skål-fångsten.

Är det någon Swensk omögelighet, at bygga små Deconomiska Förrådshus, när både Andelige och Werldslige Huslärare göra sit bästa til? Denna Afhandling har Almånheten at tillskrifwa Ryrko-Herden i Warberg, Herr Anund Hammar, känd i långre tider ej mindre som en nyttig Hushållare, än för en nitisk och begärd lärare. Man har nyligen sedt Hans utsofte Tankar om Swenska Worn, afritade med den munterhet, som följer qwicka pennor. Här se wi dess insigter i Natural-Historien, den han bogger ej mindre på linnaeiska och Pondoppidanska Rön, än på deras, som mycket försaret på det wåta Elementet. Innan jag går til Hufwud-saken, frågas likwäl med rätta, om de Sjöfarandes berättelser kunna mycket öka, eller förklara, Historien om hwarjehanda Hafsdjur? Jag ser i denna saken swårigheter, som ej äro föraktliga: man wet, at menigheten, och Matrosen i samma folke, kännas wid en sukdom, som heter Fryt-sukan: de wilja lyfa bland andra med berättelser om falsknta saker;

faker; gånge med sanningen, huru det kan. Jag vill icke tro den edsvurnaste Historicus af det slaget, med mindre flera sagor instämma med sannolikheten och med sig sjelfwa. Man finge, som Naturalist, håsta för 1000 Fräck-historier, om man blindwis hörde och trodde Skeppare-nyheter: Fogel Grip, fogel Nod och flera grymma djur skulle åter komma för en dag och Natural-historien förvandlas i 1001 natt. I min tid hafwa wäl någre Höglärde Sjöfarare, som i Kalm, en Hasselquist och Löfling, updagat flera Hafs-djur; och på deras berättelser kan utan twiswel byggas. Men så de icke med et flygtigt öga merendels anta hwad de beskriwa? Wid sådana handlinger borde det som gränat på sön; släppas in i rådplåningen. Det är wäl, at wåre lärdaste wåga sig til sjös: men huru många? och huru mycket wistas de på dacket? Kan na de icke segla i 20 år; och doch aldrig träffa hwad den olårdaste fädt i ögnastig? Hwad pålägger mig en förnuftig slutkonst, enar en Skeppare med hela sin besättning intygat, at de sedt en Hafsfru? Kan de sät Ja med 100 andras Nej öfwerända kastas? Låt det ta wara efter behag: men kan djurets warelse med wåra Ja och Nej wridas och til intet göras? Dess utan får man ej med sådan lätthet 3 til 4 Sjömän, at smida ihop en sammanhängande lögn, om man frågar efter omständigheterna. Sjelfwa lögnen hos en och annan gifwer ock anledning, at utröna sanningen. Imidlertid har en myndig sjelfloshet, förenad med mycken grundelighet, utmönstrat mycket utan grund ur en Fransk Historia Animalium. I Naturalisternas Symboliske Böcker står någorstädes: Non datur in natura quadrupes Monoceros, det är, man finner

finner icke i hela naturen fyrbenta Enhörningar: Jlla noq, at man funnet Twåbenta. Doch berättar en Skeppare, at han år 1757 sedt en lefwande och fyrbent Enhörning i Helsingör. Jag sade nej, och han bekräftade: jag sade, han sedt illa; men han betygade, at han taget med sin hand i hornet, som war affägat. Förmodeligen är denna nyheten ifrån Sundet riktigare, än sista tidningen, hwilken jag förstref ifrån Veursen. Hela den språnglärda Werlden skrattar åt Historier om Hafsfruer; men Biskop Pontoppidan tror och bewiser, at de gifwas. Mången dömmes och fritåmes på wittens utfagor, som äro mer jäsfagtiga: hwad hudar då dem, som pryda Domare-säte hos Naturgiffter, at öka Fauna med en ny ordo A: thropomorphorum bland Hafsdjuren? Ty om ste. as enhålliga berättelser, om otwungna eder, om granshynta witten, gälla wid de Historiske så wäl, som lagfarnes Domstolar; så finnes utan twiswel et djur i Cattegat, en Människo-like på lärda språket, och en Hafsfru på enfalldig Swenska. Men hwad behöfwer jag säkta för dessa Fruer? jag lofwade ju Historien om Skålen. Hon skal komma för en dag härnäst; och Förspråket war angelåget för hela berättelsen.

Lärda Nyheter.

En sammandragen Historia af de förnämsta platser och märkwärdigaste producter, jämte förfatningen af söwåsendet i Ostindien, i synnerhet om Ostindiska Compagniet i London, är ifrån Engelskan öfwerfätt uppå Franska Språket, och förtjenar öfwenledes en Bøtcheborgs upmärksamhet.

Hela Ostindien delas uti 40 Riken, alla store Mogol underlagda. Sant, at de flesta hafwa sine

serstäl-

serfekte Regenter, men alle Skat-Ronungar. Stor Mogol war den rikaste Monarch af alla i 4 werldens hörnen, innan Thamas-Kouli-Kan, förre Ronungen i Persien, tog ifrån honom nästan alla sin skatter.

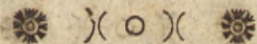
Bengala är den östraste Provingen af de Stater som store Mogol besitter uti Indien. Detta Rike stöcker i norr in til landskapen Patna och Jesuat, i öster til Arracaniska Riket, i söder til Bengaliska Wiken och landet Orira, samt i wester til Narbar och Malwa. Det håller 390, förmodeligen Engelska, mil längden, eller ifrån öster til wester, och 300 i bredden ifrån söder til norr. Bengalen har öfverflöd af socker, siden, frugter, saltpetter, war, desma, opium, ris och peppar. De aflägnare länder hemta härifrån en saltlig hop af denna afwel, och de många Canaler, som genomföra landet, lätta oförlifneligen warornas öfverförsel. Man finner wid Ganges, som löper öfver 100 mil i detta Riket, många wälbebödda städer och byar. Man ser mycket större salt än de Europeiska, alla tyfande af ris, sockerrör och säd til öfverflöd. Gröna saker och trädgårdsfrukter äro där förträffeliga: Sennaps-stånden, pommerans-citron- och mulbärstrån, hwilkas frugter äro behageliga, förnöja och ögonen oförlifneligen. Inga städer, inga så litet betydande byar, som icke utmärka sig genom några egna produkter och handafslögder.

Bengala, Hufwudstaden i detta Riket, är byggd uppå et berg. Handelen består, ibland annat, förnämligast uti Demanter. Närmast intill Bengala kommer Manticpour, wid floden Ganges, och Jagarnat, wid sjelfwa hafwet belägen.

Med

Med förlof gör jag et litet språng ifrån Författaren til Swenska Handelen på Bengala. Fredric Ner hemkom lyckeligen ifrån Bengala med en kostbar ladning, hwarpå Compagniet likwäl tappade: men Köpmännen wunno sedan ända til hundrade procent. Härifrån hemfördes allahanda fina bomuls-lärster, saltpetter, zitsen, nåsdukar, och flera saker, som ej rymmas i små Magasiner. Til Bengala och Suratte utföres stångjärn och järnsmide, såsom yror, bandjärn, ankare, canoner, stål- och messings-trå, utom koppar, bly och blyhwitt; item quicksilfwer, cochenille, klåden och perpetuaner. Men til Canton föres, utom penningar, bomull ifrån kusten, peppar, ten, myrham, olibanum, storar och flera obegripeliga saker. Guldhandelen tyckes ej vara orimelig på dessa orter, så wida Capitalet är tillräckeligt, och denna metall är i Ostindien allena 10 gånger dyrare än silfret, doch winnes utan twifwel mer på andra waror: och Europa har defutan öfwer nog af de finare metaller. Guld och silfwer har redan förlorat af sin wighet, och derest ej Weylar och Papperspengar kommet til hjelp, är troligt, at Demanter och ädla stenar blifwet mynt och ingen wara. Kanste jag är underlig; men jag betänker mig ej länge, innan jag lemnar våra berg, ehuru Fallota de äro, företrädet för Potosi grufwor; och tror, at et stenhuss och några murar äro af hufwudsafeligare innehåll för människligheten. Hwad skulle Dotren Europa med Systren Americas skatter, om hon icke tilbåd Asiens härliga präal, och neg i sit köpta identyng för denna sin Aldermoder. Wäre blir jag til sinnes, när jag tänker på det usla Porcellainet, och hela den granlåten, som pryder spisar och kackelugnar.

Alla

Alla de hundar, apor och papegojor, som Christen præckar på oss, tyckas likasom falla på de Christens dumhet, och förebrå dem et årven så fint afguder som tjock hushållning. Helre säge jag en mängd olika stenarter, til och med gråsten, på våra Skolor. Det gofsve barnen anledning, at i tid lära Mineralogien, som Naturen ännat til et Svenskt och osämligen gagnande studium.

Herde = Qwåde.

Säg mig, trogne Herde, hvar
Din Hjord sin middagshwila har,
Och hwarest Fuggan sträcker sig,
Där du för hettan gömmer dig,
På det jag wågen weta må,
Och som et Får ej wilsse gå?
Trogne Herde, säg mig hvar
Din Hjord sin middags hwila tar?

* * * * *
Min Herdinna, jag dig ber,
Tag dina Får, kom til mig ner,
I denna Stuggerika dal,
Där klara källan är så swal:
Där blomstren gifwa ljustig luft,
Och träden bära ömwig frukt.
Dit lilla lam tag med dig ner,
Och tro, med glädje jag dig ser.

Jag känner ej Författaren til detta Qwåde; men det är naturlige tankar, och den känsla, som herskar i detsamma, gifwa mig rättighet, at göra det almånt.

Et oförmodeligt Trycksel som inkommit i förra Mars-Bladet No 13. då det står Hospitalet och Fattighuset till som nu rättas med, at det bör stå, allenast Hospitalet.

Hwad Nytt i Staden?

den 2 April 1759.

Rundgörelser.

Åter en Boklåda, som ligger ågaren, Herr Auditour Barkenbom til last.

Puffendorf de Jure Nat. & Gentium 1 Dal. 8 öre.
Grotius de Jure Belli & Pacis - - - 6 öre.
Rosini Antiquitates Romanæ - - - 16 öre.
Chronica Carionis - - - - - 4 öre.
Thomasi Politische Klugheit = = = = 10 öre.

Om de öfrige kan närmare underrättelse erhållas hos Ågaren, hwilken för sin lindriga wårdering hedder och tack tillkommer.

Om en liten Punche, som ofta brutet anstöder af Grosse, åstundas i denna dödeligheten; så finnas åter goda Citroner til köps hos Herr Jens Fridr. Jensen.

Några underliga Järnlåntor, hwarmed Källare-rännor rensas, hafwa gädt i lån så länge, tils Ågaren, Herr Controleur Almgren, albeles förlorat både dem och minnet af siste Låntagaren. Så lönas goda tjänster undertiden. At låna det man aldrig wil återstålla, är en höflig stöld: Jætte kan eller wil jag stå ut ögat på bedragaren.

En hurtig Dreng åstundas i tjenst, och til nästa Påsk; om han är sticketig til uppafning, om han lärt at jaga och kusta, eller styra en Wagn ej mindre på resor, än i staden: Han bör och hafwa den ogemena egenkapen, at wara trogen. Den som åger dessa förmaner, med hjerta och insigter at antaga samma tjenst; annmåle